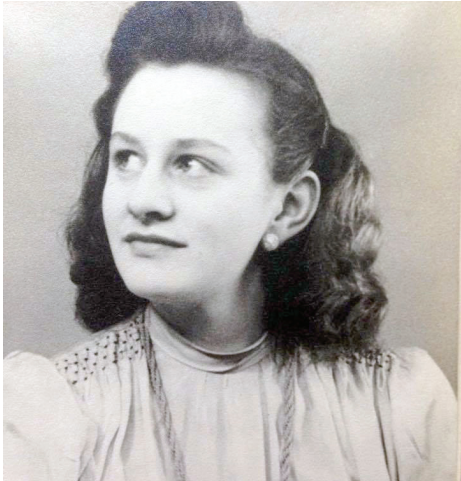

NØVN

Bergtóra Vang Nicodemussen

1. november 1929 – 24. august 2017

Bergtóra deyð!

Soleiðis ljóðaðu boðini vit fingur bartalsmessudag, tá Bergtóra í Gøtuni inni á Bø í Kaldbak doyði, 87 ára gomul.

Hugurin leitaði aftur til brúdleypið hjá henni og John 8. apríl 1951. John var hvønn dag uppi hjá okkum í Sølgørðum eftir mjólk, tí hann vaks upp hjá Petronellu mostir síni og handilsmanninum Petur Mohr Reinert, sum onga kúgv hevði. John var altíð so tíðindafrúr og dugdi væl at greiða frá áhugaverdum hendingum, og tá hann viðhvørt tók onkran tíma í skúlanum fyri gomlu lærarinnuna Petronellu dámdi okkum væl. Bergtóra og John skuldu giftast, og vit vóru øll spent til hetta brúdleyp, sum var hildið í Stórhúsi við Skriðubakka við finum borðhaldi. Har vóru skyldmenn hjá John av Saltnesi og Toftum, og teir høvdu spurt Petronellu, um teir kundu sleppa at skipa føroyskan dans. Petronella var dóttir Óla Petersen, sum var sonur Jóannes Petersen, lærara í Saltnesi, sum eisini hevði sonin Fríðrik Petersen, próst. Petronella var frammaliga í heimamissiónini, men hon segði tað vera í finasta lagi at dansa føroyskan dans í brúdleypinum hjá tí nú ættleidda

systursoninum. Har varð tí dansað á teimum ferniseraðu gólvunum í Stórhúsum, og var tað ikki bara brúðarvísan, sum varð kvøðin, men eisini Sinklars vísa slapp upp í part. Fyri mong kaldbaksbørn var hetta fyrstu ferð, tey vóru uppi í føroyskum dansi.

Nógv ár seinni vendi kvæðagranskarin Marianna Clausen sær til mín og segði, at hon var komin fram á eina fonografupptøku. Ein fonografur er eitt einfalt tól, sum kann taka upp og endurgeva ljóð. Thomas Edison uppfann tað í 1877, og tað varð nýtt um allan heim, til grammofonin kom fram við plátum, sum vóru lættari at hava við at gera enn vaksrullurnar á fonografinum. Men her stóð, at henda rullan var tikin upp í Kaldbaks skúla í 1927/28 av Hakon Grüner-Nielsen (1881-1953), einum dana, sum starvaðist á Dansk Folkemindesamling og hesi ár hevði tikið upp 820 løg á 475 fonografvaksrullur. Einku stóð um, hvør ið hevði sungið og kvøðið.

Tá hetta fór fram, hevði faðir mín verið um 20 ár og búði í Kaldbak. Eg spurdi hann tí um hann visti nakað um hesa hending. Jú, tað var ikki sørt, segði hann. Ein av teimum, sum har høvdu verið uppi, var Bernhard í Gøtuni. Pedda á Gørðum var eisini við. Teir høvdu gott mál og plagdu at syngja fyri, tá teir fóru til útróðrar saman við sær. Hann legði afturat, at stóra álitíð í dansinum í Kaldbak var inni á Bø, og serliga í Innistovu.

Bernhard, abbi Bergtóru, var bóndasonur úr Innistovui

Tí fór eg til Bergtóru og spurdi hana, um hon visti nakað um hetta. Hon segði, at abbin mangan hevði tosað um hesa hending. Tað var Petronella, sum hevði biðið hann um at koma út í skúlan til hesa upptøku. Umframt Pedda og Petronellu fingur tey Marin í Sølgørðum við sær. Men illa gekk, tí fonografurin brotnaði, og Bernhard helt, at einki var komið burturúr, so lagið var ringt, tá hann kom inn aftur í Gøtuna. Men nú kundi eg siga Bergtóru frá, at tað var ikki sørt komið upp á fonografin,

og tey løg, abbi hennara hevði sungið áðrenn hon var fødd, vóru nú skrivaði niður og komu út í bók.

Bergtóru fyri at takka fingur vit sostatt bjargað einum parti av Kaldbaks søgu, sum annars var farin í gloymskunar hav.

Í bókini eftir Marionnu Clausen *Andlig vísuløg í Føroyum* upptikin 1902-2002 eru tí hesi kingoløg úr Kaldbak:

Fader vor udi himmerig. Einasta upptøka yvirhvøur av hesum lagi.

Gak under Jesu kors at stå.

Jeg beder dig min Herre og Gud.

Nu kom her bud fra englekor.

O Gud vor fader i evighed.

Som den gyldne sol frembryder.

Udi min angst og nød.

Eftir hetta slapp Bernhard at kvøða danskar vísur, men bert tvær komu upp á fonografin og standa nú prentaðar í bókini *Vísuløg í Føroyum*. Tær vóru: *Liden Grimmer* og *Hjelmer Kamp* og *Indtagelsen af Riberhus*. Hetta var sjálvandi lítið av miklum av tí hann dugdi, og einki er at siga til, at hann var misnøgður við at tólið brotnaði.

Bernhard (1876-1948) var bróðir innistovubóndan August á Bø, og ein annar bróðir var Hans á Gørðum. Bernhard giftist við Hansinu (1889-1955) sum var vaksin upp í húsunum í Gøtuni. Faðir hennara var Jóannes, ættaður úr Sørvági, men ættleiddur av fastur síni og manni hennara, sum búðu í Gøtuni. Jóannes flutti til Havnar í 1895 og búði í Rættará. Hann var grótmaður og var ein av teimum, sum laðaði núverandi býráðshúsini í Havn, trappurnar á Kristiansborg og brúnna um Hoydalsá har gamli Sundsvegurin endar. Hansina var eftir í Kaldbak og arvaði húsini í Gøtuni frá abbasystur síni og manni hennara. Bernhard fekk eitt kúfóður av innistovubønum til brúks og harumframt fekk hann eina trøð í brattlendinum oman fyri tann gamla bøin. Har bar hann tara niðan og velti og bygdi hoyggjhús við básum

til kálvar. Hann var ikki stórur maður, men sterkur og seigur at rógva tá teir róðu út úr Ondavík. Onkadóttirin Hilda (1908-32) giftist við Niels á Hamri (Nicodemussen) í Skálavík (1898-1959), og tey fingur Bergtóru. Hilda fekk tuberkclar, men læknin segði við Niels, at hann kundi bara fara til skips. Tá hann kom aftur, var stongt hjá teimum niðri á Møl. Hann fór niðan á Hamar til foreldrini. Har fekk hann at vita, at konan var deyð og grivin. Seinni giftist Niels við Helenu Jacobsen, sum var einkja og hevði tveir synir. Tann eldri æt Eiler og tann yngri fekk navnið Sámal eftir pápanum, sum var deyður áðrenn hann varð føddur í 1932. Faðirin, sum var skipari, var gingin burtur við sluppini Immanuel. Bergtóra var ikki álvulig av at fáa eina nýggja mammu. Men hon segði, at tá tær báðar sótu í køkinum segði hvørgin nakað. Men so ballaði Helena dukkuna hjá henni í dukkusongina og ruraði henni. Tá helt Bergtóra, at kundi hon vera so góð við eina dukku, kundi hon eisini vera góð við eina gentu, og so varð. Hon var ein avbera góð mamma. Niels og Helena fingur Hildigunn, Napoleon og Maiken. Napoleon og Eiler eru nú deyðir. Tá Bernhard doyði kom Bergtóra til Kaldbaks til ommuna, og tá rann saman millum hana og John Mohr Reinert.

Bergtóra var avbera røsk. Tá hon helt, at tað hevði verið gott at fingið ein hava, fór hon út til Áar við trillubøruni og koyrði steinar úr ánni inn á Bø og fekk vakrasta hava, ið hugsast kundi. Hon mjólkaði og ambætaði teimum tveimum kýrnum, sum stóðu í kjallaranum, og gjørði ikki bert alt arbeiði í húsinum, men var ófør til alt handarbeiði. Hon var altíð blíð at koma inn til, og mikil var gleimurin í Gøtuni tá skyldkonur komu at vitja. John og hon fingur trý børn.

Vit kunnu øll minnast Bergtóru við virðing og tøkkl.

Zakarias Wang

Kristianna farin

Tað er tungt at góðtaka at Kristianna ikki er í millum okkara longur, tað at missa eitt systkin er svárt, tað er sum tú missir nakað av sær sjálvum. Vit hava verið ógvuliga góð systkin, og hava havt møguleika til at sæst ofta, við tað at vit hava búð øll í Eysturoynni, Olaf á Glyvrum, Jafet búði í Runavík, eg á Glyvrum, Kristianna á Skála, Inga Olivia í Fuglafirði og Hansa í nógv ár í Søldarfirði, men nú í Norðagøtu. Hetta hevur gjørt at vit hava havt stuttan veg at vitja hvønn annan,

bæði til føðingardagar og annað. Kristianna vaks upp á Gjaranesi hjá Karlinu mostir og Anton, so hon var mest í Søldarfirði tá hon hevði frí frá skúla, hon plagdi at siga, at hon stúrði altíð fyri hvussu veðrið fór at verða til jólar, tí hon orkaði ikki at hugsa um, at hon ikki slapp yvir um fjørðin til Søldarfirðar at halda jól. Vit gleddu okkum altíð nógv til at hon skuldi koma, og vit høvdu tað ómetaliga stuttligt tá ið vit vóru saman. Í ungdominum vóru vit ofta hvør í síni ætt, beigggjarnir vóru til skips og vit vóru ymsastaðni, onkur í Havn, onkur í Klaksvík, onkur í Fuglafirði og tað kom eisini fyri at onkur av okkum var niðri. Tíðirnar eru so nógv broyttar, at tað er ringt hjá ungum fólki í dag at hugsa sær til hvussu samskifti var, tað einasta var at skriva eitt bræv, fólkinu sum man arbeiddi hjá høvdu ikki altíð telefon, og heima var eingin telefon, men vit vóru óføra røsk at skriva brøv, sum eg haldi var til gleði fyri okkum øll.

So komu árinu hvar vit fingur okkara børn og vóru nakað bundin av tí sjálvandi, men tá ið børnini vóru komin til, vóru vit nógv saman aftur, eisini hava vit havt onkrar samkomur við makum og børnum, sum er ein gleði at minnast afturá. Vit systrarnar hava hesi seinastu 30 árinu verið nakrar dagar í

summarhúsi hvørt summar, eisini í ár hóast vit vitstu at Kristianna var álvarsliga sjúk, so var tað hon sum strongdi á at vit skuldu fara, og vit fingur nakrar ógvuliga góðar dagar saman, sum vit nú eru sera takksamar fyri, eisini hava vit havt bindiklub um veturin, so tað er so sárt at hugsa at hennara sessur nú stendur tómur. Eitt ørindi í einum sálmi sigur soleiðis:"Summi fólk so fegin ganga, sum við kongsboðum á ferð, bera vitni millum manna. at Guds dýrd av kongsins ber. Smílið er sum sólarglottin, sum ein sól, ið lýsir frið, Leiðin, ið vit skulu ganga, friðkast upp við teirra lið."

Soleiðis var Kristianna, tað var altíð ein fragd og gleði at vera saman við henni, vitug, góð at tosa við, skemtingarsom og góð við okkum øll. Hon hevur havt ringa heilsu og mangan verið álvarsliga sjúk, men hon gramdi seg ongantið, hon bar tað í tolni. Við jarðaðferðina hjá henni næstseinasta leygardag, var lisið úr Job 19:" Tá ið henda húð mín er burturtærd, skal eg ...skoða Gud...ikki sum ein fremmandan....," og tað er júst tað, Kristianna er ikki farin til ein fremmandan, men hon er farin til "tann vinin eg kenni so væl" sum Ingemann skrivar, hon er farin heim til tann vin og frelsara sum hon lærði at kenna tá ið hon var smágenta.

Góði Tummas, Annika, Jóna, Agnas og Beinta og øll tykkara, mátti Harrin verið hjá tykkum og styrkt tykkum í gjøgnum hesa tungu tíð.

Eg skal enda við einum sangi sum Kristianna sjálv hevur umsett úr donskum, og hevur verið mær til troyst og gleði hesar seinastu dagarnar.

Kærleikans drottur mín Hirði er vorðin, Á, sum tað syngur í sálini mær, Hvat kann meg saka – ja, so sigur orðið, tá eg í ævir skal búgva hjá tær.

Ei vil eg stúra, tá deyðin vil senda boð mær, og grøvina óttist eg ei. Sælur eg verði, tá tíð mín er endað, keppur og stavur Tín lýsa mær leið.

Kærleikans Hirði – nú dagurin liður, tónleiki vakran, lík rødd tín er mær. Kærleikans Hirði – til ævigar tíðir prisa eg vil fyri náði frá Tær.

Eg vil við hesum lýsa frið yvir minnið um elskaðu systur okkara Kristiannu.

Maria.